

رام-۳۸

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

هفتم اردیبهشت

هفتم اردیبهشت در تاریخ ایران زمین با عزل و نصبهای سیاسی و رایزنی‌های دیپلماتیک مصادف افتاده است. اردشیر سوم شاه خردسال ساسانی در این روز (سال هشتم هجری) طی دسیسه‌ای به قتل رسید و سرداری نیرومند به نام شهریراز که بانی مرگ او بود به جایش تاج بر سر نهاد و خود را شاهنشاه خواند. در همین روز به سال ۹۰ سرداری ایرانی از اهالی همدان که پس از اسلام آوردن نام خود را به طارق ابن زیاد تغییر داده بود، فرماندهی سپاهیان اسلام را بر عهده گرفت و از جبل الطارق گذشت و فتح اسپانیا را آغاز کرد. باز در همین روز (در سال ۲۸۵) بود که زکویه قرمطی در قادسیه بر مسلمانان خروج کرد و کاروانی که به حج می‌رفت را غارت کرد.

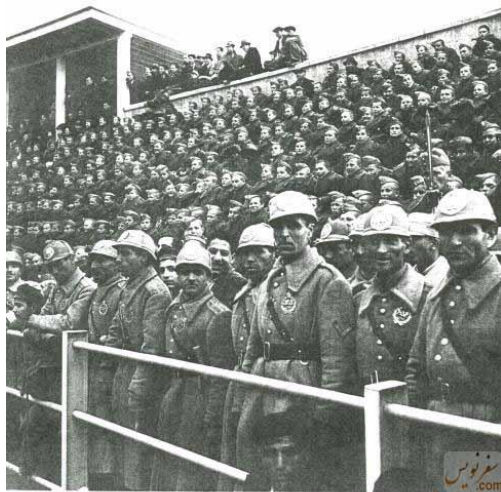

نگاره‌ی طارق بن زیاد بر پول پنج پوندی ایالت جبل‌الطارق

در دوران معاصرمان هم این الگوی کشمکشهای سیاسی تداوم یافت. در ۱۲۸۸ سلطان عبدالحمید دوم از قدرت عزل شد و برادرش محمد پنجم در باب عالی عثمانی قدرت را به دست گرفت. در ۱۲۹۹ ارتش سرخ نامه‌ای به دولت آذربایجان نوشت اعلام کرد که این منطقه را در اختیار خواهد گرفت. وقتی ارتش سرخ پیشروی به سوی باکو را آغاز کرد و درخواستهای آشتی‌جویانه‌ی سیاستمداران باکو را نادیده انگاشت. در همین روز (۱۳۴۴) محاکمه‌ی سیزده نفر از متهمان به قتل حسنعلی منصور در دادگاه نظامی ارتش آغاز شد، و چهار سال بعد (۱۳۴۸) بیش از پانصد تن دیگر از ایرانیان اخراج شده از عراق از مرز خسروی وارد کشور شدند.

با این همه هفتم اردیبهشت روز رایزنی‌ها و عهد و قرارهای نیکو هم بوده است. در ۱۲۹۲ احمد شاه با دختر یکی از سران قاجار در کاخ نیاوران ازدواج کرد و مراسم عقدکنان گرفت. دو سال بعد (۱۲۹۴) در گرماگرم جنگ جهانی اول پرنس رویس و گراف لکویتی نمایندگان آلمان و اتریش در سفرشان از قم به تهران رسیدن و با استقبال شکوهمند مردم روبرو شدند. در ۱۳۰۰ دو ماه پس از کودتای اسفند ۱۲۹۹ با حکم سیدضیاء الدین طباطبایی، رضاخان وزیر جنگ شد. همین رضا خان تا چند سال بعد شاه شده بود و در ۱۳۱۷ دستور تعطیل شدن «فرهنگستان ایران» را به دلیل تنبلی اعضایش صادر کرد. دو سال بعد (۱۳۱۹) برد رادیو ایران کشورهای همسایه را نیز زیر پوشش گرفت و مردم در کابل و آنکارا با محوریت سفارتخانه‌ی ایران به این مناسبت مجلس شادمانی بر پا کردند و در مسکو هم شادمانی ایرانی‌ها را به دنبال داشت. در همین روز به سال ۱۳۲۹ دکتر محمد مصدق به شکلی غافلگیرانه و در شرایطی که همه فکر می‌کردند مقام صدارت را رد می‌کند، این نقش را پذیرفت و با رای قاطع مجلس به نخست‌وزیری رسید.

هفتم اردیبهشت در ضمن روز ورود هیأت‌های خارجی به ایران هم هست. در ۱۳۲۰ «روبرت هانری کلایو» وزیر مختار انگلیس در ایران، در پی امضای عهدنامه گمرکی و تجاری میان دو کشور اجرایی شدن‌اش را درخواست کرد و چنین هم شد. در ۱۳۴۲ «دین راسک» وزیر خارجه آمریکا با هیأتی از مقامات وزارت خارجه آن کشور وارد تهران شد و مورد استقبال عباس آرام وزیر خارجه ایران قرار گرفت و در ۱۳۴۹ هیأتی از سرمایه داران آمریکایی به رهبری راکفلر، وارد تهران شد. شاید بتوان بازی تیم سالمندان فوتبال لهستان و ایران در ورزشگاه امجدیه (۱۳۲۱) را هم در همین چارچوب جای داد.

تماشاچیان مسابقه فوتبال ایران و لهستان

ماژلان

در سطح جهانی هفتم اردیبهشت به ویژه با جریان کشورگشایی اروپاییان و ظهور عصر استعمار گره خورده است. در همین روز به سال ۹۰۰ ماژلان دریانورد پرتغالی در فیلیپین هنگام جنگ با بومیان از فرمانده‌شان لاپو لاپو شکست خورد و کشته شد. با این همه حدود نیم قرن بعد (در ۹۴۴) در همین روز اسپانیایی‌ها در نهایت بر فیلیپین دست یافتند و نخستین پایگاه خود را در سبو تاسیس کردند که امروز دومین شهر بزرگ فیلیپین

پس از مانیلا است. در ۱۳۲۰ سربازان آلمانی وارد شهر آتن شدند و نه سال بعد (۱۳۲۹) قانون تفکیک فضاها بر مبنای نژاد در آفریقای جنوبی تصویب شد و به آپارتاید قالبی حقوقی بخشید. نتیجه‌ی این تهاجمها سازمان‌یابی تدریجی غیراروپاییان بود. چنان که در همین روز به سال ۱۳۴۴ کنفرانس باندونگ که زمینه ساز سازمان جنبش عدم تعهد بود در اندونزی پایان یافت. سال بعد از آن (۱۳۴۵) خط مخابراتی پیمان ستو تکمیل شد. آپارتاید هم در آفریقای جنوبی چندان نپایید و در ۱۳۷۳ نخستین انتخابات دموکراتیک در آفریقای جنوبی برگزار شد که در آن سیاهپوستان هم حق رای داشتند و آنان در نهایت نلسون ماندلا را به رهبری کشورشان برگزیدند.

هفتم اردیبهشت روز تکاپوهای سیاسی به نسبت دموکراتیک و آزادیخواهانه هم بوده است. در ۱۲۸۵ نخستین نشست مجلس دومای روسیه تشکیل شد؛ در ۱۳۲۴ بنیتو موسولینی که در کسوت سربازی آلمانی می‌کوشید بگریزد به دست پارتیزانها دستگیر شد؛ در ۱۳۵۳ ده هزار تن در واشینگتن راهپیمایی کردند و خواهان کناره‌گیری نیکسون شدند؛ و در ۱۳۷۱ بتی بوتروید نخستین زنی بود که به مقام سخنگویی مجلس عوام انگلستان رسید.

کارلوس کاستاندا

پاپ پیوس پنجم

موسولینی

در ضمن هفتم اردیبهشت سالگرد چندین رخداد فرهنگی و اجتماعی هم هست. در ۹۴۹ پاپ پیوس پنجم ملکه الیزابت اول را تکفیر کرد؛ در ۱۰۴۶ جان میلتن که نابینا و بینوا شده بود، حق تالیف کتاب «بهشت گمشده» را به ده پوند فروخت؛ در ۱۱۸۹ بتهوون موسیقی مشهور «برای الیز» را تصنیف کرد؛ در ۱۲۴۴ دانشگاه کرنل با فرمان سنای نیویورک تاسیس شد و در ۱۳۶۰ شرکت زیراکس پارک برای نخستین بار ماوس رایانه را به بازار عرضه کرد.

زادگان نامدار این روز عبارتند از ادوارد گیبون مورخ انگلیسی (۱۱۱۶)، مری ولستون کرافت نویسنده (۱۱۳۶)، هربرت اسپنسر (۱۱۹۹)، و ساموئل مورس پیشنهاد دهنده‌ی الفبای مورس (۱۲۷۰). فتح‌الله گولن هم بین این افراد نامدار موفق شد در همین روز به سال ۱۳۲۰ به دنیا بیاید!

درگذشتگان این روز هم عبارتند از آنتونیو گرامشی نویسنده و فعال سیاسی (۱۳۱۶)، ادموند هوسرل فیلسوف (۱۳۱۷)، قوام نکرومه سیاستمدار آفریقایی و بانی استقلال غنا (۱۳۵۱)، و کارلوس کاستاندا مبلغ عرفان تولتکی (۱۳۷۷).